

Η λειτουργία του Φαρμάκου στην Αρχαιότητα (Μανώλης Μιτάκης, Φαρμακοποιός, Κοσμήτορας Πανελληνίου Ενώσεως Φαρμακοποιών)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=16178>]

Η αρχαία Ελλάδα δεν είχε ποτέ στενά οργανωμένα ιερατεία με βάση την μορφή και την δομή που σήμερα εννοούμε. Έτσι, οι Έλληνες ιατροί της αρχαιότητας, χωρίς ποτέ να παρεκτοπίσουν την έννοια του θείου (απόδειξη είναι ότι ορκίζονταν στον θεό Ασκληπιό), παρεκτόπισαν την μεταφυσική προσέγγιση στην ασθένεια, θεμελιώνοντας έτσι τις βάσεις της σύγχρονης Ιατρικής. Για την ιστορία της αρχαίας ελληνικής Ιατρικής κυρίαρχη θέση έχουν αναμφισβήτητα ο Ιπποκράτης και ο Γαληνός, ενώ η Φαρμακευτική επιστήμη, που δεν είχε ακόμη αποχωριστεί από την Ιατρική, μνημονεύει τον Θεόφραστο και τον Διοσκουρίδη⁹. Έτσι, η αρχαία Ελλάδα κληροδότησε τον Ελληνικό πληθυσμό με:

1. Την αποδοχή σε γενικές γραμμές του επαγγέλματος της Ιατρικής γενικά, και των ιατρών ειδικά.
2. Την συνειδητή χρήση φαρμάκων για την αντιμετώπιση των ασθενειών από τους ιατρούς και την συνειδητή συμμόρφωση των ασθενών στις οδηγίες χρήσης των φαρμάκων.
3. Τον περιορισμό της μεταφυσικότητας και την εισαγωγή των θεμελίων γι' αυτό που ορίζεται στην σημερινή βιβλιογραφία ως evidence based medicine & evidence based pharmacy.
4. Την ίδρυση των ασκληπιείων, που αποτελούν τον μακρινό πρόδρομο των νοσοκομείων, όπου όμως είναι αμφίβολο εάν οι ασθενείς είχαν ταξική ισότητα ως προς την πρόσβαση σε αυτά.

Το φάρμακο στην αρχαία Ρώμη

Παρ' όλο που ο Διοσκουρίδης και ο Γαληνός έζησαν σε εποχές που η Ελλάδα ήταν απλώς ρωμαϊκή επαρχία, οι Ρωμαίοι δεν απέκτησαν ποτέ την αγάπη και την εξοικείωση με την Ιατρική που παρέλαβαν από τους Έλληνες. Πράγματι, ελάχιστες είναι οι ιστορικές καταγραφές Ρωμαίων ιατρών. Αυτό έγινε γιατί οι εκπρόσωποι της ρωμαϊκής κουλτούρας ήταν εξαιρετικά καχύποπτοι σε καθετί ελληνικό, και ειδικά στην Ιατρική που έφερε ιδιαίτερα τα στοιχεία της Ελληνικής κουλτούρας. Σε μια από τις Τουσκουλιανές διατριβές που φέρει τον τίτλο «Το φάρμακο της λύπης», ο φιλόσοφος Κικέρων παροτρύνει την αποφυγή οποιωνδήποτε φαρμάκων προτείνουν οι Έλληνες ιατροί, και συνιστά μόνο πνευματική αναζήτηση. Οι Ρωμαίοι κατάφεραν να μειώσουν την θνησιμότητα κατασκευάζοντας υδραγωγεία, με αποτέλεσμα τον περιορισμό των λιμναζόντων υδάτων, που, ως γνωστό, βρίθουν από παθογόνους μικροοργανισμούς. Μη γνωρίζοντας τίποτε από τον κόσμο των μικροβίων, απέδιδαν την μακροζωία τους στους θεούς και όχι στην Ιατρική. Το αποτέλεσμα της ανένδοτης αντιπάθειας των Ρωμαίων στην ιατρική γενικά, και τα φάρμακα ειδικά, ήταν κεφαλαιώδους σημασίας για την μετέπειτα ιστορία των επιστημών της υγείας για τον ακόλουθο λόγο: Όταν χωρίστηκε οριστικά η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία σε Ανατολικό και Δυτικό κράτος, η άποψη των λαών για την φαρμακοθεραπεία ήταν διχασμένη: Στο Δυτικό Ρωμαϊκό Κράτος απλά δεν υπήρχε Ιατρική και φαρμακοθεραπεία στο μυαλό του μέσου πολίτη. Αντίθετα, στο Ανατολικό Ρωμαϊκό Κράτος, η δύναμη του ελληνικού στοιχείου είχε μπολιάσει το μυαλό του μέσου πολίτη με την αξία της ιατρικής φροντίδας και τα ευεργετήματα

της Φαρμακοθεραπείας. Γι' αυτό και στην Δύση, η Φαρμακευτική και η Ιατρική πέρασαν τον δικό τους μεσαίωνα. Αντίθετα, στο Βυζάντιο η Φαρμακευτική και η Ιατρική συνέχισαν την πορεία τους.

Το φάρμακο στους πρωτοχριστιανικούς χρόνους

Στην σύγχρονη βιβλιογραφία δεν υπάρχει ούτε ένας ιστορικός που να μην αποδέχεται την έλευση του Ιησού στην γη ως κοσμοϊστορικό γεγονός, ανεξάρτητα από το θρήσκευμα στο οποίο ανήκει. Σύμφωνα με την χριστιανική παράδοση, όπως αυτή καταγράφεται στην Καινή Διαθήκη, ο Χριστός όχι μόνο δεν έμεινε ασυγκίνητος στο πρόβλημα της ασθένειας, αλλά ασχολήθηκε ενεργότατα, όπως φαίνεται από τις περιγραφές των θαυμάτων του. Ο Χριστός θεράπευε τους ασθενείς κηρύττοντας μαζί με την πίστη στον Θεό, την αγάπη προς τον πλησίον. Ως ύψιστο δείγμα αγάπης ανέστησε τον Λάζαρο, ενώ επέλεξε να πεθάνει στον Σταυρό.

Οι πρώτοι χριστιανοί, ακολουθώντας τις εντολές του Κυρίου ως προς το «αγαπάτε αλλήλους», περιέθαλπταν με αγάπη τους ασθενείς τους. Έτσι, για παράδειγμα, σε περιπτώσεις επιδημίας δεν έδιωχναν τους συγγενείς τους από τα σπίτια τους και έθαβαν πάντα τους νεκρούς τους, σε αντίθεση με τους ειδωλολάτρες. Η φιλευσπλαχνία λοιπόν ήταν η «κλινική εικόνα» της εκδήλωσης της αγάπης των πρώτων χριστιανών προς τους συνανθρώπους τους, κάτι που γρήγορα έγινε αντιληπτό από τους μη χριστιανούς.

[Συνεχίζεται]